

Feedback statement bij de geactualiseerde ‘Gids voor de beheersing van klimaat- en milieurisico’s’

De concepttekst van de geactualiseerde ‘Gids voor de beheersing van klimaat- en milieurisico’s’ (hierna: de Gids) is van 11 februari 2025 tot en met 26 maart 2025 openbaar geconsulteerd. Er zijn negen reacties ontvangen, afkomstig van Achmea Investment Management (AIM), Association of Proprietary Traders (APT), International Union for Conservation of Nature and Natural Resources (IUCN), Ortec Finance (ORTEC), Pensioenfederatie (PF), Sustainable Finance Lab (SFL), Verenigde Betaalinstellingen Nederland (VBIN), Verbond van Verzekeraars (VvV) en Wereld Natuur Fonds (WWF). In dit feedback statement geeft DNB een samenvatting van de ontvangen reacties en geeft zij aan hoe zij omgaat met de reactie en of de reactie leidt tot aanpassing van het geconsulteerde concept beleid. Enkele uitgangspunten bij het feedback statement:

- Onder “korte samenvatting reactie” wordt een samenvatting gegeven van de reactie. Als meerdere respondenten vergelijkbare reacties hebben gegeven zijn deze gebundeld.
- In dit feedback statement zijn de reacties genummerd per respondent. Dit feedback statement heeft dezelfde nummering als het document “Totaaloverzicht”, waarin een overzicht van alle reacties is opgenomen.
- Bij “reactie DNB” is aangegeven hoe DNB de gemaakte opmerking weegt en hoe DNB met de opmerking omgaat.
- Onder “Wijziging” wordt iedere wijziging verstaan, zowel aanpassingen als aanvullingen op de geconsulteerde tekst.
- De reacties zijn gebundeld per thema en gerangschikt naar volgorde van de Gids.
- Dit feedback statement en de reacties daarin zijn niet aan te merken als beleidsuitingen door DNB. Voor beleidsuitingen door DNB verwijzen wij u naar de publicaties op Open Boek Toezicht.

Afkorting	Respondent	Afkorting	Begrip
AIM	Achmea Investment Management	GP('s)	Good Practice(s)
APT	Association of Proprietary Traders	De Gids	Gids voor de beheersing van klimaat- en natuurrisico's
IUCN	International Union for Conservation of Nature and Natural Resources		
ORTEC	Ortec Finance	FI('s)	Financiële Instelling(en)
PF	Pensioenfederatie		
SFL	Sustainable Finance Lab		
VBIN	Verenigde Betaalinstellingen Nederland		
VvV	Verbond van Verzekeraars		
WWF	Wereld Natuur Fonds, Nederland		

Cross-sectoraal

#	Onderwerp	Samenvatting consultatiereactie	Reactie DNB	Wijzigingen
	Algemeen			
1	Algemeen: scope duurzaamheidsrisico's	Van meerdere respondenten kwam het verzoek om duidelijker te definiëren op welke (duurzaamheids)risico's de Gids betrekking heeft (klimaat en milieu of het bredere ESG-spectrum). [PF-6, AIM-1] VvV-6 benoemt daarnaast dat het raadzaam is 'nieuwe' risico's in bestaande procedures in te bedden.	De Gids focust op de beheersing door financiële instellingen van klimaat- en andere natuurgerelateerde risico's als bron voor prudentiële risico's: 'de E van ESG'. Hoewel we het bredere scala aan duurzaamheidsrisico's erkennen, richt de Gids zich op de subset klimaat en natuur waarvoor tot nu toe de meeste concrete risicobeheersingsmaatregelen beschikbaar zijn. Dit is verder toegelicht in de Inleiding. Aangezien de sectorale wettelijke eisen voor de risicobeheersing soms hetzelfde zijn voor alle duurzaamheidsrisico's, gebruiken we in sommige GP's de termen 'ESG-risico's' of 'duurzaamheidsrisico's'.	Ja
2	Algemeen: terminologie rond duurzaamheidsrisico's	De term 'klimaat- en milieurisico's' dekt niet volledig de lading van risico's die voortkomen uit natuurkwesties. Dit zijn niet alleen de risico's van klimaatverandering of het verlies aan biodiversiteit, maar bijvoorbeeld ook risico's die te maken hebben met bodem, water en grondstoffen. [IUCN-1]	DNB heeft de terminologie in de Gids gewijzigd van "klimaat- en milieurisico's" naar "klimaat- en andere natuurgerelateerde risico's"; kortweg "klimaat- en natuurrisico's". Hiermee doen we meer recht aan het brede scala van biotische en abiotische thema's die samenhangen met natuur. Voor verwijzingen naar specifieke wet- en regelgeving blijven we aansluiten bij de daarin gehanteerde definities.	Ja
3	Algemeen: status van GP's	Uit meerdere reacties leek te volgen dat de GP's niet worden gelezen als mogelijk invulling van wettelijke voorschriften of praktijkvoorbeelden die dienen ter inspiratie, maar als regel. [VvV-17, PF-1] PF-1 verwelkomt een doorlopende dialoog met DNB over de interpretatie van GP's.	De uitleg wat GP's zijn en hoe ze moeten worden geïnterpreteerd is verder verduidelijkt. Daarnaast is bij de GP's de vermelding van de relevante wetsartikelen aangepast om te verduidelijken dat GP's slechts een mogelijke invulling zijn van de wettelijke eisen. We verwelkomen een doorlopende dialoog met de koepelorganisaties over verdere, risicogebaseerde invulling van wettelijke eisen.	Ja
4	Algemeen: proportionaliteit	Meerdere respondenten merkten op dat de geactualiseerde Gids minder aandacht heeft voor proportionaliteit dan de	Op verschillende plekken is het concept proportionaliteit nader toegelicht. Met deze Gids beoogt DNB GP's te bieden voor een goede beheersing van klimaat- en natuurrisico's. Deze GP's zijn	Ja / Nee

		eerdere versie. Er is behoefte aan meer (expliciete) verwijzingen naar de mogelijkheid voor een proportionele toepassing van de wettelijke eisen door instellingen, en idealiter ook meer voorbeelden of uitleg van hoe een proportionele toepassing eruit kan zien. [PF-4,5; VwV-14,15; APT-1,4]	geen bindende verplichtingen, noch geven zij een uitputtende invulling aan wettelijke normen. De GP's zijn bedoeld om instellingen inspiratie te bieden bij de invulling van de wettelijke eisen rond de beheersing van klimaat- en natuurrisico's op een voor hen passende manier. Een instelling moet, binnen de toepasselijke wettelijke kaders, in staat zijn zelf te bepalen welke maatregelen zij moet treffen gelet op de risico's die zij loopt. Het is aldus aan de instelling om te bepalen of, en op welke wijze, zij een GP vertaalt naar haar praktijk. Zij kan daarbij een proportionele aanpak hanteren, onder meer rekening houdend met de risico's en haar aard, omvang en complexiteit. Hoe een proportionele aanpak eruit kan zien voor een bepaalde instelling is lastig om op voorhand te zeggen en in een GP te vervatten. Zodoende zijn geen nieuwe GP's toegevoegd met voorbeelden van een proportionele toepassing van wettelijke eisen. Wel besteedt DNB, onder meer via gerichte communicatie met de sector, zoals ronde tafels, aandacht aan de toepassing van de Gids.	
5	Algemeen: overzicht van GP's	Enkele respondenten geven aan dat ze een overzicht zouden verwelkomen waarin de GP's per aandachtsgebied worden gerangschikt. [PF-5, AIM-2]	Per sector is een schematisch overzicht toegevoegd waarin de sectorale GP's zijn gelinkt aan de cross-sectorale aandachtsgebieden.	Ja
6	Algemeen: stapsgewijze aanpak	PF-5 vraagt meer guidance om het risicobeheer stapsgewijs te verbeteren, op een manier die haalbaar is voor een bredere doelgroep.	De GP Stappenplan voor pensioenfondsen is uitgebreid, om meer guidance te geven aan instellingen die nog aan het begin staan van de verankering van klimaat- en natuurrisico's.	Ja
7	Algemeen: belangenafweging	Enkele respondenten vragen aandacht voor tegenstrijdige belangen en doelstellingen in de risicobeheersing (zoals korte- vs. langetermijnrendement, klimaat vs. natuur, ESG-risico's vs. overige risico's). [PF-3, IUCN-2]	DNB erkent dat beheersingsdoelen in elkaars verlengde kunnen liggen maar ook tegenstrijdig kunnen zijn. In de Gids is daarom nader toegelicht dat een effectieve beheersing van klimaat- en natuurrisico's niet op zichzelf staat, maar deel uitmaakt van een integrale risicobeheersing. Dat vraagt om aandacht voor de onderlinge samenhang tussen verschillende risico's en het maken van weloverwogen afwegingen bij tegenstrijdige beheersingsdoelstellingen.	Ja

8	Algemeen: nature-based solutions en andere oplossingen voor klimaat- en natuurbeheersing	IUCN-2 stelt voor meer aandacht te besteden aan oplossingen en kansen voor klimaatbeheersing en natuurbehoud, als manieren om risico's te beheersen, zoals nature-based solutions.	De Gids is bedoeld om instellingen handvatten te bieden bij de beheersing van klimaat- en natuurrisico's, maar geeft niet uit over de aard van de oplossingen die een instelling hanteert. Als illustratie van mogelijke oplossingen noemt een van de GP's reeds 'nature-based solutions'.	Nee
Hoofdstuk 2. Wetgeving				
9	Ontwikkeling in EU wetgeving – 1	VvV-4, 18 stelt voor de verwijzingen naar EU-wetgeving (waaronder CSRD en CSDDD) te actualiseren, onder meer naar aanleiding van het aangekondigde Omnibus-pakket van de Europese Commissie.	DNB heeft een verwijzing naar het Omnibus-pakket opgenomen.	Ja
10	CSRD	VvV-19 merkt op dat de toelichting bij de CSRD op aantal punten onjuist is, onder meer t.a.v. de waardeketen en de verplichting tot het opstellen van een duurzaamheidsplan.	Er is toegevoegd dat de CSRD ook betrekking heeft op de eigen operaties van 'in scope' instellingen. Verder wordt verwezen naar de lopende ontwikkelingen omtrent het Omnibus-pakket, waardoor de invulling van transparantiewetgeving kan wijzigen. Ook is verduidelijkt dat de CSRD niet bepaalt dat instellingen duurzaamheidsplannen moeten opstellen, maar bepaalt dat zij over dergelijke plannen moeten rapporteren.	Ja
11	Niet-prudentiële wetgeving	VvV-2 stelt voor om de wetgeving waar DNB geen toezicht op houdt uit de Gids te verwijderen omdat dit onduidelijkheid zou kunnen creëren, of om samen met de andere toezichthouders een gezamenlijk document te maken.	DNB neemt dit voorstel niet over. De bredere wettelijke context wordt geschetst omdat deze direct en/of indirect financiële instellingen kan raken. Wanneer er wordt verwezen naar wetgeving die onder de verantwoordelijkheid van een andere toezichthouder valt, wordt dit expliciet benoemd.	Nee
Hoofdstuk 3. Klimaat- en milieurisico's				
12	Fysieke risico's	Enkele respondenten vragen meer aandacht voor de gevolgen van (acute en chronische) fysieke klimaatrisico's. [PF-7, ORTEC-1]	In het hoofdstuk "Klimaat- en natuurrisico's" worden uitgebreider de gevolgen van acute en chronische fysieke risico's beschreven op de financiële risico's voor individuele financiële instellingen en op macro-economische factoren.	Ja
13	Chronische klimaatrisico's	VvV-20 merkt op dat de nuance ontbreekt dat effecten van klimaatverandering zich in principe geleidelijk manifesteren.	In het hoofdstuk "Klimaat- en natuurrisico's" is toegevoegd dat chronische fysieke risicofactoren zich over een langere periode ontwikkelen.	Ja

14	Dubbele materialiteit	Enkele respondenten verzoeken de verwijzing naar dubbele of impactmaterialiteit alsmede het onderscheid tussen financiële en impactmaterialiteit, en financiële en niet-financiële risico's te verduidelijken. [PF-6, VvV-1,3,21,27] VvV-22 stelt voor de risico's verbonden aan impact aan te duiden als de financiële risico's die voortvloeien uit duurzaamheidsfactoren in lijn met Solvency II. Andere partijen wijzen juist op het belang van impact materialiteit voor het analyseren en beheersen van risico's, wat verder gaat dan juridische en reputatierisico's. Ze verzoeken dit nader uit te werken en te benoemen in GP's. [SFL-1,5, WWF-1]	DNB richt zich als prudentieel toezichthouder op de risico's rondom klimaat en natuur. De impact die financiële instellingen hebben, is relevant voor haar toezicht voor zover deze een (potentiële) bron van risico's is. Dit is ook verduidelijkt in de tekst. Ook hebben we toegevoegd dat dit meer risico's raakt dan alleen reputatie en juridische risico's. Vanwege de cross-sectorale aard van dit deel van de Gids hebben we de bewoording niet in lijn gebracht met Solvency II.	Ja
15	Juridische en reputatierisico's	Enkele respondenten wijzen erop dat niet alleen greenwashing en niet waargemaakte beloftes tot reputatie en juridische risico's leiden, maar dat deze ook kunnen volgen uit het maken van duurzame keuzes, of door <i>greywashing</i> of <i>greenhushing</i> . [PF-6, VvV-23]	DNB erkent dat juridische en reputatierisico's verschillende oorzaken kunnen hebben en heeft dat in de Gids verwerkt.	Ja
16	Voorbeeld juridische risico's	VvV-24 merkt op dat het laatste voorbeeld in Box 1: Juridische duurzaamheidsrisico's mogelijk (te) theoretisch is.	DNB heeft het voorbeeld weggehaald.	Ja
17	Sociale risico's	SFL-6 stelt voor om voorbeelden van sociale risico's en richtlijnen voor de kwalitatieve integratie op te nemen.	Gezien de focus van deze Gids op klimaat- en andere natuurrisico's, nemen we geen specifieke GP's voor de beheersing van sociale risico's op.	Nee
18	Materiële sociale risico's	VvV-25 stelt voor de term 'materiële sociale risico's' aan te passen.	Voor het doel van deze illustratie geeft de huidige bewoording voldoende duidelijkheid.	Nee

19	Overzicht klimaat- en milieurisico's als bron van prudentiële risico's	PF-6 raadt aan om, naast figuur 1, een additionele figuur op te nemen van hoe klimaat- en milieurisico's passen binnen het bredere pallet van risicobeheer.	DNB neemt dit voorstel niet over. De Gids (inclusief GP's) heeft betrekking op de beheersing van prudentiële risico's. Figuur 1 blijft de basis voor de toelichting hoe klimaat- en natuurfactoren leiden tot (prudentiële) risico's. Daarnaast bevat de Gids al een figuur die de risicobeheercyclus omschrijft waar deze risico's een plek in dienen te krijgen.	Nee
Hoofdstuk 4. Aandachtspunten voor de beheersing				
20	Materialiteitsanalyse – 1	VvV-26 wijst erop dat de term 'materialiteitsanalyse' tot verwarring kan leiden, aangezien deze term vaak in de context van dubbele materialiteit wordt gebruikt.	DNB neemt dit voorstel niet over aangezien de term 'materialiteitsanalyse' inmiddels gangbaar is. Zoals aangegeven in de Gids wordt hier enkel bedoeld op de financiële materialiteit.	Nee
21	Materialiteitsanalyse – 2	PF-8 merkt op dat de in de voetnoot genoemde CSRD niet van toepassing is op pensioenfondsen en dat daarom extra uitleg welkom zou zijn.	In deze sectie staan cross-sectorale aandachtspunten, met de suggestie om de handvatten uit de CSRD te gebruiken voor de materialiteitsanalyse. Er wordt reeds verwezen naar additionele informatiebronnen hierover.	Nee
22	Materialiteitsanalyse – 3	VvV-28 stelt voor te benoemen dat de prudentiële impact op de (middel)lange termijn pas is opgenomen in de wetgeving die per 30 januari 2027 van toepassing wordt.	De Gids benoemt de geldende wet- en regelgeving op het moment van publicatie. We pretenderen geen overzicht te geven van toekomstige wet- en regelgeving.	Nee
23	Materialiteitsanalyse – 4	WWF-1 stelt voor om de aanbevelingen voor de materialiteitsanalyse (box 3) uit te breiden met aandacht voor voorzichtigheidsmarges, aannames en bronnen van concentratierisico.	DNB erkent het belang van voorzichtige conclusies en implicatie van aannames en heeft deze notie toegevoegd. In de oorspronkelijk tekst werd al gewezen op het uitvoeren van concentratieanalyses; dit is daarom niet toegevoegd.	Ja Nee
24	Bedrijfsmodel en strategie	VvV-29 stelt dat de term 'bedrijfsomgeving' vreemd en vaag (nogal geografische getint) is. Ook stelt zij voor te verwijzen naar de inzet van kwantitatieve risicoanalyses om de mogelijke impact van klimaat- en milieurisico's op het bedrijfsmodel in kaart te brengen. Ook	Om onduidelijkheid te voorkomen heeft DNB in de Gids uitgelegd wat zij onder bedrijfsomgeving verstaat. De suggestie voor kwantitatieve risicoanalyses wordt niet overgenomen aangezien elders in de Gids al uitgebreid aandacht wordt besteed aan mogelijke manieren om deze risico's in kaart te brengen, waaronder scenarioanalyses.	Ja Nee

		stresstesten en scenarioanalyses kunnen worden genoemd.		
25	Beloningsbeleid	PF-9 merkt op dat het aandachtspunt over duurzaamheidsdoelstellingen in het beloningsbeleid typisch niet aan de orde is in de pensioensector. VvV-30 stelt dat de tekst een bredere koppeling suggereert dan volgt uit regelgeving.	DNB heeft in het aandachtspunt over het beloningsbeleid verduidelijkt dat het beloningsbeleid in overeenstemming dient te zijn met, en dient bij te dragen aan een degelijk en doeltreffend risicobeheer. Klimaat- en natuurrisico's kunnen van invloed zijn op het prudentiële risicoprofiel van een financiële instelling. Beloningsbeleid dat overeenstemt met deze risico's kan bijdragen aan een degelijke en doeltreffende beheersing van de risico's.	Ja
26	Natuurrisico's in beloningsbeleid	WWF-3 betreurt dat het opnemen van natuurrisico's in het beloningsbeleid geen verplichting is.	Het beloningsbeleid dient in overeenstemming te zijn met, en bij te dragen aan, een degelijk en doeltreffend risicobeheer. Klimaat- en natuurrisico's kunnen van invloed zijn op het prudentiële risicoprofiel van een financiële instelling. In een dergelijk geval dient het beloningsbeleid dan ook in overeenstemming te zijn met en bij te dragen aan, een degelijk en doeltreffend beheer van klimaat en natuurrisico's.	Nee
27	Risicotolerantie	WWF-4 merkt op dat voor natuurgerelateerde risico's rondom zeer kwetsbare gebieden onomkeerbare 'tipping points' bestaan waarvoor geen enkele risicotolerantie zou moeten zijn. Ook is WWF-2 van mening dat, bij het vaststellen van de risicotolerantie, instellingen een voorzorgsbenadering zouden moeten hanteren.	DNB neemt dit voorstel gedeeltelijk over. Het is aan de instelling zelf om de risicotolerantie vast te stellen. Wel heeft DNB in het aandachtspunt benadrukt dat het van belang is zorgvuldige conclusies te trekken uit de analyse.	Ja
28	Schijnveiligheid door beperkingen in data, modellen en aannames	Diverse respondenten wijzen op de beperkingen in de kwaliteit en beschikbaarheid van data, aannames en methodologieën. Door daarop te sturen kan er schijnveiligheid ontstaan. De beperkingen in de datakwaliteit en -beschikbaarheid, de impact van aannames en de gehanteerde methodologieën	In de aandachtspunten voor het risicobeheer is toegevoegd dat mogelijke beperkingen in de beschikbaarheid en/of kwaliteit van de data kunnen leiden tot een onjuiste inschatting van de risico's en vragen om prudente conclusies, en dat instellingen bewust moeten zijn van de implicaties die data, modellen en assumpties hebben voor de resultaten. Onder 'Informatievoorziening' is de passage over datakwaliteit uitgebreid.	Ja

		zouden meer aandacht moeten krijgen. [PF-2,22, VvV-38, ORTEC-3, SFL-7]		
29	Scenarioanalyse - beperkingen	Diverse respondenten wijzen op de beperkingen rondom (het gebruik van) scenario's en het belang om kritisch te kijken naar de aannames, modellen en data die bij de scenarioanalyse worden gehanteerd. [SFL-7, ORTEC-2] WWF-6 en SFL-7 wijzen op de beperkingen in de veelgebruikte NGFS-scenario's, wegens het ontbreken van 'tipping points' en kortetermijnrisico's, en het belang van prudente aannames.	DNB onderschrijft het belang van een zorgvuldige weging van deze factoren en heeft daarom in de Gids het belang benadrukt om de implicaties van de gebruikte data, modellen, scenario's en aannames zorgvuldig te beoordelen bij het uitvoeren en interpreteren van de scenarioanalyses en oog te houden voor de beperkingen van scenario's, waaronder het ontbreken van 'tipping points' in veel modellen en scenario's.	Ja
30	Scenarioanalyse-tijdshorizon	PF-10 merkt op dat het niet realistisch is om verschillende tijdshorizonnen te gebruiken bij scenarioanalyses en stelt voor dit te nuanceren.	DNB neemt dit punt niet over. De Gids bevat aandachtspunten voor het opstellen en uitvoeren van scenarioanalyses, maar creëert geen verplichting om deze punten een-op-een toe te passen.	Nee
31	Scenarioanalyse-belang van regelmatige herziening	SFL-8 wijst op het belang om zowel fysieke als transitierisico's mee te nemen in de scenarioanalyses en vraagt specifiek aandacht voor het regelmatig testen en herzien van (transitie)scenario's, onder meer om het risico van een verlate transitie in het oog te houden.	DNB deelt de opvatting van SFL m.b.t. meenemen van transitie en fysieke risico's in de scenario's en dat de risico's in het ordelijke transitiescenario het laagste zijn. In de Gids heeft zij toegevoegd dat het van belang is om scenario's regelmatig te evalueren om de laatste ontwikkelingen adequaat mee te nemen.	Ja
32	Scenarioanalyse natuur	WWF-6,7 beveelt aan om expliciet natuurgerelateerde scenario's op te nemen, al dan niet kwalitatief.	De aandachtspunten voor scenarioanalyse hebben al betrekking op zowel klimaat- als andere natuurgerelateerde risico's. Ook is reeds benoemd dat, bij het ontbreken van kwantitatieve data, ook kwalitatieve analyses kunnen worden gebruikt.	Nee
33	Scenarioanalyse-vertaalslag naar portefeuille	Diverse respondenten benoemen dat financiële instellingen bij scenarioanalyses de vertaalslag moeten maken van klimaatscenario's naar de economie en	De Gids noemt een aantal leveranciers van (klimaat)scenario's als mogelijke voorbeelden die in de sector veel gebruikt worden, maar pretendeert niet volledig te zijn. Het staat instellingen vrij om scenario's en assumpties van andere	Nee

		vervolgens naar de eigen portefeuille, met oog voor verschillen in regio's en sectoren. De genoemde scenario's zijn hiervoor niet of beperkt geschikt. [ORTEC-2, PF-11]	partijen te hanteren die beter aansluiten bij het doel van de analyse. Het is daarbij aan instellingen zelf om de vertaalslag te maken naar de eigen balans.	
34	Monitorings-frequentie	Diverse respondenten stellen vragen over de vereiste frequentie voor het monitoren van risico's en/of evalueren van de risicobeheercyclus. [VBIN-4, WWF-5]	Een passende frequentie van de risicoanalyse is instellingsspecifiek, en hangt onder meer af van de aard, omvang, complexiteit en risico's van de instelling. Ook kan een strategische wijziging vragen om een tussentijdse analyse. Instellingen dienen zelf een goede inschatting te maken van de benodigde frequentie.	Nee
35	Paris-Aligned Benchmark	Diverse respondenten wijzen op de beperkingen rondom de Paris-aligned benchmark en raden aan om meerdere klimaatmaatstaven te noemen inclusief hun tekortkomingen. [PF-18, ORTEC-3]	DNB erkent dat er meerdere maatstaven voor klimaat- en natuurrisico's bestaan die elk hun eigen kenmerken hebben. Ter illustratie worden in de Gids diverse standaarden genoemd, maar dit moet niet gezien worden als advies van DNB over het gebruik ervan.	Nee
36	Transitieplan	Enkele respondenten bepleiten het belang van verplichte klimaattransitieplannen. Ook worden suggesties gedaan voor aanvullingen en nieuwe GP's (o.a. natuur transitieplanning in lijn met de Nederlandse TNFD-pilot en bijdrage aan reële uitstootreductie). [SFL-4, WWF-8,9] SFL-2,3 stelt dat acties in transitieplannen moeten bijdragen aan emissiereducties in de reële economie en verzoekt explicieter te beschrijven dat investeringen in fossiele bedrijven dienen te worden gereduceerd.	DNB heeft geen toezichtmandaat op verplichte transitieplannen of op specifieke doelstellingen rond emissiereductie of portefeuillesamenstelling. Deze zijn dan ook geen onderdeel van deze Gids.	Nee

Pensioenfondsen

	Pensioenfondsen			
P1	Maatstaven voor metingen	PF-12 merkt op dat veel voorbeelden betrekking hebben op aandelen, credits en	De Gids geeft een aantal voorbeelden en streeft er niet naar om bij elke GP alle asset classes te benoemen. In GP20:	Nee

	geaggregeerde portefeuille, illiquide beleggingen	vastgoed, en minder op de geaggregeerde portefeuille of illiquide beleggingen.	Klimaattransitieplan zijn wel bewust verschillende asset classes opgenomen, te weten aandelen, bedrijfsobligaties, vastgoed, staatsobligaties, <i>private equity</i> en infrastructuur en hypotheke.	
P2	Engagement vs uitsluiten	PF-13 stelt voor om (naast uitsluiting) ook andere risicobeheersingsstrategieën, zoals engagement, explicieter te benoemen.	DNB erkent dat er meerdere strategieën zijn om risico's in de beleggingsportefeuille te beheersen en heeft daarom in diverse GP's (GP16, 18, 19) engagement als alternatieve strategie opgenomen.	Ja
P3	Deelnemersvoorkeuren (GP2)	PF-14 verzoekt (in GP2-P) de rol van deelnemersvoorkeuren bij het vaststellen van het strategisch beleggingsbeleid te nuanceren, en het onderscheid tussen duurzaamheidsvoorkeuren en risicopreferenties, en de evaluatie daarvan door DNB te verduidelijken.	DNB heeft de GP aangescherpt om de rol van deelnemersvoorkeuren bij het bepalen van het beleggingsbeleid te nuanceren en verduidelijken. De GP heeft geen betrekking op het bepalen van risicopreferenties.	Ja
P4	Beleggingsbeginselen (GP3)	PF-15 doet verschillende suggesties om GP3 te nuanceren en verduidelijken.	DNB heeft de voorstellen deels overgenomen en heeft de GP op aantal punten aangescherpt. Ook is verduidelijkt dat het gaat om voorbeelden hoe ESG verwerkt kan worden in de beleggingsbeginselen. Deze lijst is illustratief bedoeld en niet uitputtend.	Ja
P5	KPI's (GP4)	PF-16 geeft aan het voorbeeld rond reductie van fysieke klimaatrisico's niet realistisch te vinden, en stelt voor de genoemde KPI's te clusteren naar type impact/activiteit.	DNB neemt dit voorstel niet over, al is de bewoording van de GP wel iets aangescherpt om duidelijk te maken dat deze nieuwe KPI's worden toegevoegd aan de bestaande KPI's en toezien op verschillende aspecten van de bedrijfsvoering. Het is de intentie van de GP om verschillende voorbeelden van KPI's te laten zien. De suggestie om geen procentuele reductie van fysieke risico's op te nemen, hebben we niet opgenomen aangezien dit in onze ogen een passende indicator kan zijn.	Nee
P6	Governance (GP6)	PF-17 merkt op dat het aanstellen van een duurzaamheidsmanager kan leiden tot een separate rapportagelijijn, wat mogelijk niet	DNB onderschrijft het belang van een integrale benadering. Het aanstellen van een duurzaamheidsmanager hoeft dit niet in de weg te staan. We erkennen echter dat er	Ja

		bevorderlijk is voor de integratie in het beleggingsbeleid.	meerdere varianten mogelijk zijn en hebben zodoende de 'duurzaamheidsmanager' uit de lijst verwijderd.	
P7	Indicatoren (GP8)	PF-18 merkt op dat onterecht de suggestie wordt gewekt dat er maar één Paris-aligned benchmark is, en dat het volgen ervan weinig zegt over de kans op het behalen van de Parijs-doelen. Verder zouden indicatoren of datapunten (zoals de genoemde biodiversiteitsvoetafdruk) alleen moeten worden opgenomen als deze (voldoende) kunnen worden gemeten, inclusief een toelichting bij de beperkingen. PF stelt om eerst te sturen op goed meetbare indicatoren op deelonderwerpen binnen het thema biodiversiteit.	DNB neemt deze voorstellen deels over. In de GP is de verwijzing naar de Paris-aligned benchmark genuanceerd. Ook erkent DNB dat de kwaliteit en compleetheid van duurzaamheidsindicatoren vaak nog niet op het gewenste niveau zitten. Dit is expliciet opgenomen in deze GP en elders in de Gids. Tegelijkertijd mag het gebrek aan perfecte data er niet aan in de weg staan dat wordt gestart met het in kaart brengen van de risico's. Het starten met een subcomponent van biodiversiteit kan in dat geval een goed begin zijn. Dit is in de GP nu ook als voorbeeld opgenomen.	Ja
P8	Indicatoren (GP10)	PF-19 geeft aan dat er behoefte is aan duidelijkheid in welke mate DNB 'proxy-indicatoren' voor het identificeren van natuurgerelateerde impacts in de waardeketen geschikt acht en wat zij 'passende beheersmaatregelen' vindt.	DNB erkent dat niet voor alle klimaat- en natuurrisico's toereikende data en methoden bestaan om een gedetailleerde forward-looking analyse te maken en de financiële impact te berekenen. Waar kwantitatieve data ontbreken, kunnen kwalitatieve inzichten waardevolle inzichten bieden. Als directe data niet beschikbaar is, kunnen ook proxy-indicatoren als tijdelijk alternatief gebruikt worden in combinatie met andere kwalitatieve en kwantitatieve gegevens om een completer beeld te krijgen. Pensioenfondsen kunnen bedrijven ook aanmoedigen tot meer (geleidelijk) transparantie door meer gedetailleerdere data van hun waardeketen te rapporteren. Langs deze lijnen heeft DNB de GP aangescherpt.	Ja
P9	Risicobeoordeling (GP12)	PF-20 geeft aan de informatie over het IMVB-convenant niet te zien als de meest logische bron voor het bepalen van risico-indicatoren. Verder wordt de indruk gewekt dat de risico inschatting enkel	DNB heeft de verwijzing naar bronnen voor risico-indicatoren aangepast. Daarnaast hebben we ervoor gekozen het voorbeeld over de beoordeling van financiële risico's uit te breiden naar aanleiding van de suggesties.	Ja

		gebaseerd is op kwalitatieve analyse van de weergegeven data, terwijl analyses in de praktijk vaak onvolledig zijn en met veel onzekerheid gepaard gaan.		
P10	Risicobeoordeling (GP13-14)	PF-21 geeft aan dat relatieve (in plaats van absolute) risicomaatstaven een passende keuze kunnen zijn als de methodologieën nog sterk in ontwikkeling zijn en dat het beoordelen van de effectiviteit van sommige maatregelen (zoals engagement) lastig is en tijd kost. Gerelateerd hieraan benadrukt SFL-5 het belang om concrete stappen te verbinden aan niet succesvolle engagement.	DNB deelt de opvatting van PF dat relatieve risicomaatstaven een goede eerste stap kunnen zijn in het bewegen naar absolute maatstaven en heeft dit opgenomen in de toelichting bij de GP. Verder erkent DNB dat het moeilijk kan zijn om de impact te meten van bepaalde beleggingsstrategieën, zoals engagement of het gebruik van stemrechten om invloed uit te oefenen op het beleid van bedrijven. Daarom wordt in GP aanbevolen om de effectiviteit te meten, voor zover dit mogelijk is. Dit kan ook aanleiding geven om concrete stappen te ondernemen als engagement onvoldoende effect blijkt te hebben.	Ja
P11	KRI's (GP15)	PF-22 geeft aan dat de genoemde CO2-uitstoot voor transitierisico's slechts beperkte informatie geeft en dus voorzichtig moet worden gebruikt als indicator. Ook zijn meer indicatoren niet altijd beter en kan dit bijdragen aan een gevoel van schijnveiligheid.	DNB erkent dat CO2-uitstoot geen compleet beeld geeft van transitierisico's en dat meerdere indicatoren behulpzaam kunnen zijn om beter begrip te krijgen van deze risico's. Tegelijkertijd deelt zij de zorg van PF dat het simpelweg toevoegen van indicatoren niet met zekerheid leidt tot een betere monitoring van de risico's. DNB heeft het risico op schijnveiligheid op diverse plekken in de Gids (onder meer in de aandachtspunten voor risicobeheer en in GP8) nadrukkelijker naar voren gebracht (zie ook eerdere reacties).	Ja
P12	Klimaattransitieplan (GP19)	PF-23 stelt voor deze GP op te knippen in verschillende GP's, aangezien hier meerdere goede voorbeelden in staan. Verder lijkt de GP een meer theoretisch voorbeeld dat in de praktijk niet leidt tot een passend risicorendementsprofiel dat geen rekening houdt met te maken risicoafwegingen. Ook ontbreken belangrijke kanttekeningen rond	DNB neemt de voorstellen gedeeltelijk over. Omwille van de consistentie en een integrale aanpak acht DNB het van belang de GP als één geheel te presenteren. Zoals eerder gesteld is DNB zich ervan bewust dat er beheersingsdoelen in elkaars verlengde kunnen liggen maar ook tegenstrijdig kunnen zijn. In deze GP wordt hier expliciet aandacht aan besteed. Tevens zijn verwijzingen naar stewardship toegevoegd, net als de genoemde kanttekeningen ten aanzien van staatobligaties en het gebrek aan data alsmede	Ja

		staatsobligaties. In het voorbeeld over hypotheekontbreken de acties om bij te dragen aan een reële uitstoot reductie en worden acties geopperd inclusief bijbehorende kanttekeningen.	acties om de reële uitstoot reductie in de hypotheekportefeuille te realiseren.	
P12	Stappenplan (GP20)	PF-24 merkt op dat de analyse naar de 'stranded assets' onrealistisch lijkt, en niet altijd zinvol. Logischer zou zijn om een longlist-shortlist inschatting te maken en de shortlist risico's verder te analyseren.	DNB heeft, mede op basis van concrete suggesties van PF, de structuur van de GP Stappenplan grondig herschreven, om beter aan te sluiten bij de concrete eisen uit wetgeving en de behoeften van instellingen.	Ja
P13	Voorbeelden van standaarden	IUCN-3 stelt voor de <i>IUCN Standard for Nature-based Solutions</i> op te nemen in de Box: Voorbeelden van richtlijnen, standaarden en tools. PF-23 geeft aan dat er behoefte is aan meer databronnen en indicatoren rondom biodiversiteit en sociale risico's.	DNB neemt deze suggesties niet over. De box is bedoeld om een aantal veelgebruikte voorbeelden te geven. Het is niet de intentie om een uitputtende lijst van naslagwerken te geven.	Nee

Verzekeraars

	Verzekeraars			
V1	Governance, compliancefunctie	VvV-5 stelt voor om de documenten van DNB en EBA over de compliancefunctie te harmoniseren en de bewoording rond de rol van de compliancefunctie in het 3-lines of defense-model te controleren.	DNB neemt dit voorstel niet over. De huidige formulering van de GP sluit aan bij de wettelijke vereisten.	Nee
V2	Governance (GP5)	VvV-7 benadrukt dat instellingen voldoende flexibiliteit dienen te hebben om de taken, rollen en verantwoordelijkheden rond ESG-risico's te verdelen op de manier die het beste bij de organisatie past.	De GP's in de Gids zijn bedoeld als voorbeeld van een mogelijke invulling van de wettelijke eisen, in dit geval ten aanzien van de verankering van klimaat- en milieurisico's in de governance. Instellingen hebben voldoende flexibiliteit om de taken, rollen en verantwoordelijkheden rond ESG-risico's te verdelen op de manier die bij hun organisatie	Nee

			past, zolang zij zich daarbij aan hun wettelijke verplichtingen houden.	
V3	Governance	VvV-8 adviseert om de rol van HR te verduidelijken bij sociale doelen binnen het bedrijf en eigen personeelsbestand.	DNB is het weliswaar eens met de opmerking, maar aangezien de Gids geen specifieke GP's bevat die gericht zijn op sociale risico's of doelstellingen, nemen we dit voorstel niet over.	Nee
V4	Governance	VvV-9 stelt dat het bestuurssecretariaat een gedefinieerde rol zou moeten hebben m.b.t. governancerisico's.	DNB neemt dit voorstel niet over, aangezien de Gids zich richt op klimaat- en natuurrisico's en niet op governancerisico's an sich.	Nee
V5	Communicatie	VvV-10 stelt voor een verwijzing te maken naar communicatie voor het (adviseren over) communiceren van groene doelen.	DNB neemt dit voorstel niet over, aangezien (publieke) informatieverstrekking onder de toezichtbevoegdheid van de AFM valt; zie ook <i>Box: Taakverdeling DNB en AFM</i> (p.20).	Nee
V6	Interne controles	VvV-11 merkt op dat er beperkte nadruk ligt op interne controles en stelt voor de richtlijn voor de CSRD-verklaring van 2024 op te nemen als GP.	DNB neemt dit voorstel gedeeltelijk over. In GP9-V is een verwijzing naar een intern sjabloon voor gegevenslevering opgenomen.	Ja
V7	Risicobeoordeling	VvV-12 merkt op dat meerdere malen dezelfde methodologie voor de risicobeoordeling van milieurisico's wordt gehanteerd en vraagt zich of dit aangemerkt kan worden als GP en of het onderwerp beter verwijderd kan worden.	De Gids is bedoeld om voorbeelden te geven van een mogelijke aanpak en pretendeert geen uitputtend overzicht te geven van manieren om de risico's te analyseren. Aangezien algemene principes rond de risicobeheersing soms gelden voor verschillende risico's (waaronder milieurisico's) kan het voorkomen dat dezelfde aandachtspunten in meerdere GP's voorkomen.	Nee
V8	EIOPA richtlijn betaalbaarheid verzekeringen	VvV-13 vraagt DNB te reflecteren op de recente EIOPA richtlijnen over de betaalbaarheid van verzekeringen.	DNB heeft aandacht voor deze richtlijn. Deze valt echter buiten de scope van deze Gids.	Nee
V9	Proportionaliteit	VvV-14 vraagt aandacht voor de diversiteit van verzekeraars, waardoor niet elk voorbeeld even relevant of haalbaar is voor elke verzekeraar.	DNB hecht waarde aan een risicogebaseerde aanpak en heeft, zoals eerder aangegeven, op verschillende plekken verduidelijkt dat instellingen een aanpak kunnen hanteren die aansluit bij haar materiële risico's, aard, omvang en complexiteit.	Ja
V10	Proportionaliteit en materialiteit (GP12)	VvV-16 verzoekt proportionaliteit in lijn met de materialiteit van de risico's mee te	GP12 geeft een voorbeeld van een analyse van potentiële materiële natuurrisico's door een verzekeraar; dit is in de	Ja

		nemen in GP12-V over de beheersing van biodiversiteitsrisico's. Als deze principes worden toegepast, gelden voor de risicobeheersing van natuurrisico's wellicht andere maatstaven.	verwoording verder aangescherpt. Daarmee wordt niet gesuggereerd dat dergelijke risico's te allen tijde en bij alle instellingen materieel zijn.	
V11	ORSA/governance (GP11)	VvV-31 plaatst vraagtekens bij deze GP, in het bijzonder waarom een werkgroep moet worden opgezet met de eerste en tweede lijn.	DNB deelt de mening van VvV niet. Het betreft hier een voorbeeld en geen voorgeschreven methode.	Nee
V12	Wettelijk kader verzekeraars	VvV-32 merkt op dat de richtlijn in voetnoot 41 inmiddels is gepubliceerd.	De voetnoot is geactualiseerd.	Ja
V13	Wettelijk kader verzekeraars	VvV-33 vraagt of de genoemde 'beleidsuitingen' (p.57) nog actueel zijn.	De genoemde documenten zijn actuele beleidsuitingen die DNB waar relevant meeneemt in haar toezicht. Ook het EIOPA-rapport is nog steeds relevant. Het IAIS-rapport heeft een andere scope dan een EIOPA-rapport, en is minder voorschrijvend vanwege een principle-gebaseerde benadering.	Nee
V14	Doorwerking klimaat- en milieurisico's – verzekeraars	VvV-34 vraagt of klimaatverandering en prijsstijgingen direct met elkaar in verband kunnen worden gebracht.	Uit diverse onderzoeken blijkt dat er een verband is tussen klimaatverandering en prijsstijgingen Zie bijvoorbeeld Klimaatverandering en transitiebeleid maken inflatie volatieler (2022) , What were the drivers of euro area food price inflation over the last two years? (ECB, 2024) , Kostbare koffie en prijzige paaseitjes, waar komt het door? (DNB, 2025) .	Nee
V15	Doorwerking klimaat- en milieurisico's – verzekeraars	VvV-35 stelt dat het voorbeeld van een verzekeringstechnisch transitierisico niet voor de hand ligt. Transitierisico door natuurbescherming kan een meer overtuigend voorbeeld zijn.	DNB neemt dit voorstel niet over. De tabel is illustratief bedoeld en geeft enkel voorbeelden van mogelijke transitierisico's.	Nee
V16	Bedrijfsmodel en strategie (GP1)	VvV-36 stelt dat GP1-V meer betrekking heeft op bedrijfsmodel dan op strategie.	DNB heeft in de GP verduidelijkt dat het zowel over de strategie als het bedrijfsmodel gaat.	Ja
V17	Klimaatrisico's in de SAA (GP8)	VvV-37 vraagt te verduidelijken of bedoeld wordt om klimaatrisico's in de Strategische	DNB heeft de GP aangepast om te integratie in de Strategische Asset Allocatie te verduidelijken.	Ja

		Asset Allocatie te betrekken en zo ja, om concrete voorbeelden te geven.		
V18	Datakwaliteit (GP16)	VvV-38 vraagt in GP16–V aandacht te besteden aan datakwaliteitsbeheer.	DNB erkent dat datakwaliteit van belang is en heeft dit in de GP aangepast.	Ja
V19	Stappenplan (GP19)	VvV-39 merkt op dat in GP19-V een inschatting in hoeverre nieuwe risico's verzekerd kunnen en moeten worden, en de bijbehorende risico's ontbreken.	DNB neemt deze suggesties over en heeft de GP (Stap 1a) aangepast.	Ja

Beleggingsondernemingen en -instellingen

Beleggingsondernemingen en -instellingen				
B1	Nature-Based Solutions	IUCN-2 stelt voor een GP op te nemen voor het gebruik van Nature-Based Solutions (NBS) bij de GP's rond de beheersing van klimaat- en milieurisico's BOBI's.	DNB neemt deze suggestie niet over. Nature-Based Solutions (NBS) worden reeds genoemd in één van de GP's voor pensioenfondsen.	Nee
B2	Derivaten	APT-2 stelt voor om een raamwerk te ontwikkelen waarin de rol van derivaten in de ESG-classificatie accuraat wordt gereflecteerd.	DNB neemt deze suggestie in deze versie niet over. In de Gids is opgenomen dat de kennis over dit onderwerp nog in ontwikkeling is.	Nee
B3	Proportionaliteit	APT-3 verduidelijkt de rol van handelaren voor eigen rekening en hun blootstelling aan klimaat- en milieurisico's	Deze verheldering wordt op prijs gesteld. Zoals eerder aangegeven zijn de GP's bedoeld om instellingen inspiratie te bieden bij de beheersing van klimaat- en milieunatuurrisico's. Het is aan de instelling om te bepalen of, en op welke wijze, een GP geschikt is om te vertalen naar haar praktijk. Hierbij zal zij onder meer rekening moeten houden met de aard van haar werkzaamheden.	Nee
B4	Proportionaliteit	APT-4 stelt voor (net als in de vorige versie van de Gids) expliciet op te nemen dat voor instellingen zonder materiële klimaat- en milieurisico's een analyse volstaat waarin is opgenomen dat deze factoren geen invloed	DNB neemt deze suggestie niet over. De Gids maakt duidelijk dat het aan de instellingen zelf is om te beoordelen op welke manier zij invulling dienen te geven aan de wettelijke eisen. Wel is het principe van	Nee

		hebben op het risicoprofiel van de onderneming.	proportionaliteit verder verduidelijkt (zie de eerder genoemde reactie ten aanzien van proportionaliteit).	
B5	Proportionaliteit	APT-5 betoogt dat bepaalde GP's in de BOBI-sectie niet of minder relevant zijn voor handelaren voor eigen rekening, en dat het TCFD-raamwerk niet goed bruikbaar is voor deze groep.	De GP's zijn bedoeld om instellingen inspiratie te bieden bij de beheersing van klimaat- en natuurrisico's. Het is aan de instelling om te bepalen of, en op welke wijze, een GP geschikt is om te vertalen naar haar praktijk. Hierbij zal zij onder meer rekening moeten houden met de aard van haar werkzaamheden.	Nee
B6	Ontbreken GP voor marktrisico	APT-6 stelt voor om een GP op te nemen rond het evalueren van bestaande marktrisicoraamwerken op het adequaat meenemen van fysieke en transitierisico's	Het evalueren van marktrisicoraamwerken in relatie tot ESG voor handelaren voor eigen rekening is een verantwoordelijkheid van de regelgevende instellingen en valt zodoende buiten de scope van deze Gids.	Nee
B7	Ontbreken GP voor operationeel risico	APT-7 stelt voor om een GP op te nemen over de beheersing van operationele risico's in een scenario waar de bedrijfscontinuïteit in gevaar komt vanwege fysieke risico's of als gevolg van energieafhankelijkheid.	DNB neemt deze suggestie niet over, aangezien dit geen GP is: instellingen zijn immers wettelijk verplicht zijn om (operationele) risico's te beheersen. Daaronder valt, bijvoorbeeld, ook dat zij beschikken over adequate bedrijfscontinuïteitsplannen.	Nee
B8	Fysieke risico's	VvV-40 stelt dat, door bij fysieke risico's te spreken over "gebeurtenis" (p.82), chronische risico's worden genegeerd.	De terminologie "gebeurtenissen" is aangepast naar "gebeurtenissen en/of lange termijneffecten door klimaatverandering of natuuraantasting". Daarbij merkt DNB graag op dat het overzicht niet volledig is en slechts ter illustratie is bedoeld.	Ja
B9	Communicatie (GP14)	VvV-41 stelt dat absolute CO ₂ -emissies onjuist zijn gedefinieerd in GP14-BOBI.	DNB heeft de definitie van absolute CO ₂ -emissies gecorrigeerd.	Ja
B10	Klimaatdoelen (GP1-BOBI)	VvV-42 stelt dat het in GP1-BOBI onduidelijk is of de klimaatgerelateerde doelstellingen betrekking hebben op de bobi zelf of beleggingsportefeuilles van de cliënten. Verder kan benoemd worden dat doelen voor verlaging van CO ₂ -afdruk zowel relatief als absoluut kunnen zijn. De	DNB heeft verduidelijkt waar de doelstellingen betrekking op hebben en de suggesties overgenomen.	Ja

		bewoording van SDG-beleggen is tot slot niet helemaal correct.		
B11	Ontbreken GP ESG-integratie bedrijfsvoering	VvV-43 stelt voor een GP op te nemen waarin ESG/klimaat is geïntegreerd in de volledige bedrijfsvoering.	DNB neemt deze suggestie vooralsnog niet over. De GP's zijn bedoeld om instellingen inspiratie te bieden bij de beheersing van klimaat- en natuurrisico's en niet bedoeld om een uitputtend overzicht te geven van alle mogelijke toepassingen.	Nee
B12	Risicobeheer (p.85)	VvV-44 stelt dat onduidelijk is welke 'risico's' worden bedoeld: financieel risico voor bedrijven of risico's voor de omgeving.	Deze sectie richt zich op risico's voor de bobi zelf. De bewoording is hierop aangescherpt.	Ja
B13	Risicobeheer (GP11-BOBI)	VvV-45 stelt dat het laatste voorbeeld in de rij bullets in GP11-BOBI incorrect is.	De layout van deze GP was verschoven, waardoor de kopjes niet meer zichtbaar waren. Dit is aangepast.	Ja

Elektronischgeld- en betaalinstellingen

Elektronischgeld- en betaalinstellingen				
E1	Toezichtactiviteiten elektronischgeld- en betaalinstellingen	VBIN-1 vraagt wanneer en hoe elektronischgeld- en betaalinstellingen geïnformeerd worden over de toezichtactiviteiten rond de beheersing van klimaat- en milieurisico's.	Via de Toezichtkalender informeert DNB de instellingen over de geplande toezichtactiviteiten. Momenteel staan nog geen (vervolg)activiteiten rond ESG voor elektronischgeld- en betaalinstellingen gepland, maar dat kan veranderen naar aanleiding van de analyse van de uitvraag uit eind 2024.	Nee
E2	Ontbreken van GP's voor elektronischgeld- en betaalinstellingen	VBIN-2/3 benoemt dat de sectorspecifieke informatie voor elektronischgeld- en betaalinstellingen beperkt is en dat specifieke GP's ontbreken, hoewel deze nuttig zouden zijn. Verder ontbreken de resultaten uit de uitvraag klimaat- en milieurisico's materialiteitsanalyse, die DNB in 2024 in de sector heeft uitgevoerd.	DNB is nog bezig met het ontwikkelen van GP's voor betaal- en elektronisch geldinstellingen. Deze GP's zullen mede gebaseerd worden op de uitkomsten van de uitvraag uit 2024. DNB verwacht op een later moment sectorspecifieke GP's te kunnen delen. DNB raadt instellingen aan om in de tussentijd gebruik te maken van GP's die voor andere sectoren zijn opgesteld, en waar mogelijk deze toe te passen op hun activiteiten.	Nee

E3	Rapportagetemplates	VBIN-5 vraagt of er specifieke rapportagestandaarden of templates voor de betaalsector komen.	DNB heeft voorsnog geen plannen om rapportagestandaarden of templates specifiek voor de betaalsector beschikbaar te stellen.	Nee
E4	Governance en geschiktheid, Beleidsbepalers, interne/externe auditors	VBIN-6/7/8/9 vraagt hoe wordt beoordeeld dat klimaat- en milieurisico's adequaat zijn belegd onder bestuurders, intern toezicht en de interne en externe auditors. Welke eisen zijn er ten aanzien van kennis en kunde van beleidsbepalers (hoe vaak dient bijvoorbeeld een training te worden gevolgd) en hoe dit wordt meegenomen in de geschiktheidstoetsing?	In de Gids wordt verwezen naar de DNB-website over toetsingen op dit onderwerp, waar additionele informatie beschikbaar is. Hier wordt ook aangegeven welke beleidsbepalers (waaronder commissarissen) hieronder vallen. De wenselijke trainingsfrequentie is niet gedefinieerd en instellingsspecifiek. DNB hecht waarde aan een adequate inbedding van klimaat- en milieurisico's in de gehele governance, inclusief bestuurders, intern toezicht en de interne en externe auditor. De rol die verschillende functies vervullen voor klimaat- en milieurisico's is in lijn met de rol die zij vervullen voor andere risico's.	Nee
E5	Omnibus-voorstel	Gezien de ontwikkelingen rondom het Omnibus-voorstel van de EC vraagt VBIN-10 wat DNB verwacht van elektronischgeld- en betaalinstellingen om vrijwillig te rapporteren.	DNB houdt geen toezicht op de wetten die onderdeel zijn van het Omnibus-pakket. Zoals omschreven in de Gids moedigt zij instellingen aan om de ontwikkelingen te volgen.	Nee